

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Louhelan toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	1
	2.1 Arvolähtökohdat	2
	2.2 Lapsikäsitys ja kasvattajuus	3
	2.2.1 Lapsikäsitys	3
	2.2.2 Kasvattajuus	3
3	Lasten puheenvuoro ja osallisuus	4
4	Yhteistyö perheiden kanssa	5
5	Työ lasten parissa	7
	5.1 Kieli ja vuorovaikutus	7
	5.2 Lapset ryhmän jäsenenä	8
	5.3 Päivän kulku	9
	5.4 Lasten leikki	10
	5.5 Oppimisen osa-alueet	10
	5.5.1 Fyysinen oppimisympäristö	10
	5.5.2 Perushoito	11
	5.5.3 Liikunta	11
	5.5.4 Taidekasvatus	11
	5.5.5 Työkasvatus	12
	5.5.6 Matemaattinen ajattelu	12
	5.5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	13
	5.5.8 Terveyskasvatus	13
	5.5.9 Historia ja yhteiskunta	14
	5.5.10 Tieto- ja viestintäkasvatus	14
	5.5.11 Oppimistoimintojen arviointi	14
	5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	15
	5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki	15
	5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen	16
	5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus	16
	5.7 Esiopetuksen ja 6-vuotiaiden valmistavan opetuksen järjestäminen	17
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	18
7	Hyvinvointityö ja yhteistyötahot	19
	7.1 Hyvinvointityö ja oppilashuolto	19
	7.2 Muut yhteistyötahot	20

1 Johdanto

Louhelan päiväkoti sijaitsee Myyrmäen Louhelassa. Ympärillämme on kerrostaloja, mutta päiväkodin takaa avautuu Jokiuoman puistoalue, leikkipuistoinen ja nurmikenttineen. Puiston lisäksi maamerkkejämme ovat uusi ostoskeskus, Myyrmäen kirkko ja Louhelan juna-asema. Lähiympäristömme muodostaa kokonaisuuden, jossa on sekä rakennettua että luonnonmukaista ympäristöä.

Louhelan päiväkodin päärakennus, ylätalo, on valmistunut keväällä 1979. Lisärakennus, alatalo, on rakennettu noin 10 vuotta myöhemmin. Päärakennus on peruskorjattu 1998. Piharemontti on tehty 2008.

Päärakennuksessa on tilat neljälle lapsiryhmälle ja lisärakennuksessa kahdelle. Tällä hetkellä ylätalossa toimii kaksi alle 3-vuotiaiden lasten ryhmää ja kaksi yli 3-vuotiaiden lasten ryhmää. Alatalossa toimii kaksi yli 3-vuotiaiden lasten ryhmää, joista toinen on integroitu ryhmä.

Päiväkodin piha-alue muodostuu kolmesta erillisestä, aidatusta piha-alueesta. Piha-alueiden suunnittelussa on huomioitu mahdollisuuksien mukaan lasten kehitykselliset erityistarpeet. Alle 3-vuotiaat ulkoilevat omalla piha-alueella, ylätalon ja alatalon yli 3-vuotiaat omilla piha-alueilla.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Varhaiskasvatus tukee lasta kokonaisvaltaisesti. Tavoitteenamme on edistää lapsen tasapuolista kehitystä ja parantaa hänen oppimisedellytyksiään ikäkausi ja kehitystaso huomioon ottaen. Erityisen tärkeää on, että löydämme lapsen vahvuudet. Huomioimalla lapsen vahvuuksia saamme aikaan onnistumisen kokemuksia. Onnistumisen kokemukset edistävät lapsen hyvän itsetunnon kehittymistä.

Varhaiskasvatuksen suunnitelmallisuus ja pitkäjänteisyys edellyttävät henkilöstön sitoutumista yhteiseen suunnitelmaan. Käsitys varhaiskasvatussuunnitelmasta, sen merkityksestä käytännön työn ohjaajana ja jatkuvan arvioinnin perustana luovat puitteet yhteisen suunnitelman laadinnalle. Varhaiskasvatussuunnitelmasamme asetetut tavoitteet ja toiminnan kuvaus saavat merkityksen vasta, kun ne todella ohjaavat varhaiskasvatushenkilöstömme työtä, toiminnan suunnittelua ja varsinaista toimintaa.

Varhaiskasvatussuunnitelma on toimintaamme ohjaava työväline. Se luo linjat, joita sitoudumme noudattamaan ja joiden avulla pystymme esittelemään ja perustelemaan toimintaamme. Se auttaa meitä oman työme ja työyhteisömme kehittämisessä ja rohkaisee meitä muutoksissa. Se toimii myös perehdytysmateriaalina uusille työntekijöillemme. Sitoudumme siihen, mitä olemme varhaiskasvatussuunnitelmaamme kirjoittaneet.

Varhaiskasvatussuunnitelma on tehty myös vanhempia varten ja heidän luettavaksi. Tässä suunnitelmassa on kirjattu vanhempien meille esittämiä odotuksia kohtaan 4. Yhteistyö perheiden kanssa. Vanhempien kommentit on kerätty vanhempien kanssa käydyissä aloituskeskusteluissa tai vuosittain käytävissä lapsikohdaisissa keskusteluissa.

Louhelan päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelman pohjana ovat valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2010). Kuntatasolla pohjana on Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (2012).

2.1 Arvolähtökohdat

Työyhteisöllämme on halu sitoutua työhön ja pitää yllä hyvää työilmapiiriä. Aloitamme toiminnan suunnittelun havainnoinnista. Arvioimme ja kehitämme sekä omaa että työyhteisömme toimintaa havaintojen perusteella tarpeen mukaiseksi. Arvioimme myös varhaiskasvatussuunnitelmaa jatkuvasti. Ongelmatilanteisiin ja kehittämistoiveisiin suhtaudumme myönteisesti. Ratkaisemme asiat ammatillisesti ja rakentavasti eri näkökulmat huomioiden. Työyhteisömme henki on positiivinen, vuorovaikutteinen, arvostava ja kannustava. Kaikilla Louhelan toimintayksikön kasvattajilla ja lapsilla on lupa kokeilla, haastaa itseään, epäonnistua ja iloita onnistumisista.

Kulttuurisesti kestävä kehitys tarkoittaa meillä suvaitsevaisuutta, avoimuutta, tasa-arvoisuutta ja toisten huomioimista. Työskentelemme niin, että jokainen lapsi saa olla taustaan tai sukupuoleen katsomatta sellainen lapsi kuin on. Tuemme lasten maailmankuvan laajentumista ja opetamme lapsia hyväksymään erilaisuutta. Kasvattajan mallilla ja asenteella kulttuurien siirtymisessä sukupolvelta toiselle on valtava merkitys.

Sosiaalisesti kestävä kehitys tarkoittaa meillä aitoutta. Kohtaamme jokaisen lapsen ja välitämme hänestä sellaisena kuin hän on. Kasvattajan syli tai käsi on valmiina ottamaan vastaan jokaisen lapsen. Jokainen työntekijä saa meillä osakseen arvostusta ja tukea toisilta työntekijöiltä ja esimieheltä. Kehitysmuoneinen tiimityöskentely luo turvallisen pohjan laadukkaalle työskentelylle lapsiryhmissämme. Me kaikki olemme Louhelan työntekijöitä ja kaikki ovat meidän yhteisiä lapsia.

Ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehitys tarkoittaa meillä pieniä arjen tekoja. Konkreettisten kokemusten, havaintojen, elämysten ja aikuisten esimerkin avulla herätämme lapsen kiinnostuksen luontoon ja kestävään kehitykseen. Tiedostamme, että kasvattajan teot ja asenne toimivat lapselle mallina. Lapsen osallistuminen arjen pikkutöihin, kierrättämiseen ja säästävisiin tekoihin jättää lapselle muistiin jäljen. Pieni muisto kokemuksesta saa hänet mahdollisesti aikuisenakin toimimaan opitun mallin mukaan.

Yhteisöllisyys on meillä toimintaa ryhmän jäsenenä. Lapset oppivat erilaisissa ryhmissä tarvittavia sosiaalisia taitoja. Kasvattajamme toimivat työyhteisössä ja tiimeissä hyvää ja positiivista työilmapiiriä ylläpitäen. Toisten huomioonottaminen ja hyvät tavat ovat päivittäisissä kohtaamisissa tärkeitä asioita niin lapsille kuin aikuisille. Päiväkodissamme on kasvattajien ja lasten yhteisesti sopimat säännöt ja rajat, joiden toteutumisesta kaikki huolehtivat. Toimimme avoimesti ja vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa, koska vanhemmat ovat asiantuntijoita omaa lastaan koskevissa asioissa.

2.2 Lapsikäsitys ja kasvattajuus

"Lasta ei kasvateta siksi, että hän olisi mahdollisimman mukava ja vaivaton meille, vaan siksi, että hän terveenä ja väkeväenä voisi täyttää paikkansa ja löytää itsensä."

Maria Jotuni

2.2.1 Lapsikäsitys

Louhelan kasvattajien ajatuksia lapsesta:

"Lapsi on persoona, jota tulee arvostaa omana itsenään.

Lapsi on iloinen pienistä asioista.

Lapsi on luonnostaan utelias, kiinnostunut kaikesta, aktiivinen, innokas.

Lapsi on yleensä vastaanottavainen.

Lapset haluavat tulla kuulluksi ja nähdyksi.

Lapset ovat mielenkiintoisia ja välillä haastavia.

Jokainen lapsi on ainutkertainen, kaikkine puolineen.

Jokainen lapsi on yksilö ja hänen ominaisuutensa tulisi huomioida yksilöllisesti.

Lapsi on elämänläheinen, toiminnallinen, oppiva ja leikkivä.

Lapsi on herkkä ja haavoittuva, joten lapsi ja lapsuus vaativat aikuisilta erityistä suojelua.

Lapsi on turvaton ilman aikuista ja aikuisen tukea.

Jokaisella lapsella on oikeus tasavertaiseen kohteluun.

Lapsi on pienestä pitäen yksilö; kyltymättömän utelias, tunteitaan jakava ja jatkuvasti oppiva pieni persoona.

Pieni lapsi oppii ja hänen ajattelunsa kehittyy vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten, kokemusten ja materiaalien kanssa.

Lapsi on aktiivinen toimija, joka tekee ja kokeilee luonnostaan asioita kehittyäkseen."

2.2.2 Kasvattajuus

Louhelan päiväkodissa kasvattaja on lapselle tukija, innostaja ja työskentelyn mahdollistaja. Kasvattajamme luottavat lapsen kykyihin oppijana sekä auttavat ja ohjaavat lasta uusissa ja ehkä haastavissakin oppimistilanteissa. Toimimme yhdessä siten, että lapsi saa kokemuksia, jotka vahvistavat hänen itsetuntoaan ja itseluottamustaan. Kasvattajamme uskovat huumorin ja leikkisyyden voimaan.

Kasvattajan on tärkeää tuntea lapsiryhmänsä. Lasten väliset suhteet, roolit, ajatukset ja leikki ovat vaikeita havaita ja tiedostaa ilman läsnäoloa, sensitiivisyyttä ja lapsen kuulemistä. Kasvattajamme asettuvat lapsen tasolle ja ottavat huomioon lasten tarpeet, ajatukset ja aloitteet. Tämän tiedon perusteella he pystyvät en-

nakoimaan ja suunnittelemaan toiminnan lapsiryhmän tarpeiden mukaiseksi. Läsnaoloon sitoutunut kasvattaja kuulee lasta ja lapsi pääsee vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin. Lasten tarpeet tuntevat kasvattajamme pystyvät tarjoamaan läheisyyttä ja syliä sitä kaipaavalle. He vaalivat leikkiä ja ryhmän yhteishenkeä niin, että lapsi kokee olevansa ryhmän jäsen ja osallinen.

Kasvattajan työväline on hän itse. Siksi omien ajatusten, asenteiden, tunteiden ja ammatillisten kykyjen tiedostaminen on meillä tärkeää. Kasvattajat, jotka tuntevat itsensä, omat ajattelumallinsa, taitonsa ja voimavaransa, pystyvät toimimaan työyhteisössä ja tiimissä ammatillisesti ja toisia arvostaen. Kasvattajina toimimme lapsille mallina tilanteissa, joissa kohtaamme niin lapsia kuin toisia kasvattajia.

Kasvattajan tärkein työmenetelmä on vuorovaikutuksessa oleminen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita on päiväkotipäivän aikana jatkuvasti. Vuorovaikutuksen toisena osapuolena ovat lapset, työtoverit, vanhemmat, esimies, tilapalveluiden työntekijät, erilaiset kuntouttavat tai hoitavat yhteistyötahot, ym. Jotta kasvattajamme onnistuisivat työssään, heidän on toimittava avoimesti mitä erilaisimmissa vuorovaikutustilanteissa ja mitä moninaisimpia vuorovaikutusta vahvistavia menetelmiä käyttäen.

Kasvattajamme pitävät ammattitaitoaan ajan tasalla. He ovat tietoisia varhaiskasvatusta määrittelevistä laista, asetuksista ja säädöksistä. He päivittävät tietojaan ja kouluttautuvat. He arvioivat varhaiskasvatustoimintaa ja omaa työtään jatkuvasti ja muuttavat niitä tarpeita vastaaviksi. He uskaltavat pohtia ja keskustella pedagogisista asioista toisten kasvattajien kanssa.

Kasvattajamme pyrkivät luomaan sellaisen oppimisympäristön, jossa vallitsee positiivinen, iloinen, avoin, hyväntahtoinen, turvallinen, erilaisuutta kunnioittava ja ymmärtäväinen ilmapiiri. He tiedostavat, että heillä on keskeinen vastuu tämän ilmapiirin ylläpitäjänä. Avoin vuorovaikutus ja positiivinen näkemys lapsesta auttavat kasvattajamme luomaan luontevat ja luottamukselliset suhteet lapsiin ja vanhempiin. Silloin hankalastakin asioista puhuminen sujuu helpommin.

3 Lasten puheenvuoro ja osallisuus

Lapsen unelma leikistä:

”Leikki olisi rauhallinen. Siinä olisi mukana autoja ja rakennusvälineitä. Näyttäisi ihanalta. Katossa olisi velhontähtiä sinisellä taustalla ja lattialla samettimatto. Valo tulisi tähdistä. Siellä olisi myös musiikkia ja voisi tanssia, jos haluaisi. Mutta rauhallisesti. Välillä voisi rakentaa ja välillä ajaa autoilla siinä, mitä on rakentanut. Aikuiset voisivat katsella ovelta.”

Louhelan päiväkodissa osallisuus on kuulumista ryhmään ja vastuullista ryhmässä toimimista. Osallisuus on myös lasten kuulemista, jutustelua, pohdiskelua yhdessä lasten kanssa, heidän ikätasoaan vastaavalla tavalla. Kasvattajamme ovat läsnä ja kuulolla, jotta he huomaisivat lasten pienetkin aloitteet vuorovaikutukselle tai toiminnalle. Toiminnan suunnittelu on tärkeää, mutta sitä ennen kasvattajamme tutustuvat ryhmän lapsiin, heidän ideoihinsa ja tarpeisiin. Tarvittaessa he ovat valmiita joustamaan suunnitelmista niin, että keskustelulle, kuuntelulle ja lasten ajatuksille on aikaa ja tilaa.

Päiväkodissämme lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun taitojensa mukaan. Leikki- ja toimintavaihtoehtoja mahdollistavat pientenkin lasten oman toiminnan suunnitteluun. Lasten ajatuksia ja toiveita voi kuunnella myös askartelujen ym. suhteen ja yhdessä etsiä materiaalit ja välineet. Pienet työtehtävät, apulaisena tai aamu-/päiväpiirin vetäjänä, tuntuvat lapsista tärkeiltä ja vaikuttavilta. Tavoitteenamme on myös, että lapset voisivat osallistua ympäristönsä suunnitteluun.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Vanhemmat tuntevat lapsensa parhaiten ja heillä on ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu. Päiväkotimme kasvattajilla on ensisijainen vastuu luoda edellytykset toimivalle ja tasavertaiselle kasvatuskumppanuudelle. Kasvatuskumppanuudella tarkoitamme kasvattajien ja vanhempien yhteistä työtä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Lähtökohtanamme ovat lapsen tarpeet ja vanhempien asiantuntijuus. Tavoitteenamme on vanhemmuuden tukeminen ja yhteinen näkemys sekä kasvatuksen käytännöistä että tarvittaessa lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeista. Erityisesti monikulttuuristen vanhempien osallisuus, kuuleminen ja molemminpuolinen ymmärrys täytyy varmistaa. Siksi kaikkiin säännöllisesti yhdessä käytäviin keskusteluihin tilataan aina tulkki.

Vanhemmat tulevat tutustumaan lapsen kanssa päiväkotiin, kun ovat saaneet tiedon päivähoitopaikasta. Tutustumiskäynnillä näytämme päiväkodin tilat, annamme tervetuloa Louhelan päiväkotiin -tiedotteen ja tutustumme lapseen ja perheeseen. Keskustelemme samalla alustavasti lapsen hoitoon liittyvistä asioista esim. syömisestä, nukkumisesta ja muista päivittäisistä tarpeista. Luottamuksellisen ja tasavertaisen kasvatuskumppanuuden rakentaminen alkaa jo ensimmäisestä tapaamisesta. Erityisen tärkeää kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö on alle 3-vuotiaiden lasten kohdalla, kun lapsella ei ole vielä taitoa itse kertoa asioistaan. Luottamus, kasvatuskumppanuus ja vanhempien lupa ovat edellytyksiä yhteistyölle, jota teemme muiden

lapsen kasvua ja kehitystä tukevien tahojen kanssa. Nämä yhteistyötahot luetellaan kohdassa 7. Hyvinvointi-työ ja yhteistyötahot.

Ennen kuin lapsi varsinaisesti aloittaa päivähoitopaikassa, käymme vanhempien kanssa aloituskeskustelun. Keskustelussa tutustumme tarkemmin lapsen tarpeisiin ja tottumuksiin kotihoidossa. Noin kahden kuukauden kuluttua päivähoidon aloituksesta kirjaamme yhdessä vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tai esiopetussuunnitelman. Lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat arvioidaan vuosittain.

Esiopetussuunnitelma koskee nimenomaan esiopetusvuotta. Esiopetusikäiset lapset ovat mukana suunnitelman laatimisessa omien taitojensa mukaan. Vanhemmat ja kasvattajat selvittävät lapsen odotukset vuodelle ja ne kirjataan suunnitelmaan. Esiopetussuunnitelma arvioidaan keväällä ennen koulujen kanssa käytäviä Esko -tiedonsiirtopalavereja.

Aloituskeskusteluissa kartoitamme myös vanhempien ajatuksia siitä, mitä lapsen hyvään päivään kuuluu heidän mielestään ja mitä he pitävät tärkeimpänä yhteistyössämme. Heidän vastauksensa kootaan ja kirjataan muistiin, jotta voimme säännöllisesti arvioida, vastaako toimintamme heidän odotuksiaan. Seuraavissa kappaleissa on vanhempien vastauksista kerätty kooste.

Mitä vanhempien mielestä kuuluu lapsen hyvää päivään päiväkodissa?

Louhelan lasten vanhemmat odottavat, että lapsen on mukava tulla päiväkotiin ja että hänellä on päiväkodissa kavereita sekä tutut ja turvalliset aikuiset. He toivovat lapselle säännöllistä päivärytmiä, tuttuja rutiineja ja selkeitä rajoja. Lisäksi hyvään päivään kuuluu heidän mielestään leikit, pelit, lelut, askartelut, musiikki, liikunta, keskittymisen harjoittelu, riittävä lepo ja ulkoilu.

Mikä vanhemmista on tärkeintä yhteistyössä päiväkodin kanssa?

Louhelan lasten vanhempien mielestä kasvattajien ja vanhempien välisessä yhteistyössä on tärkeintä vastavuoroinen, avoin ja rehellinen keskusteluyhteys sekä ”hyvä fiilis”. Vanhemmat haluavat kuulla päivän kulusta ja mahdollisista puutteista, esim. vaatetuksen suhteen, heti. Lisäksi he kokevat säännölliset keskustelut lasta koskevista asioista ja yhteisen toiminnan tavoitteista tärkeiksi. He toivovat myös tiedotteita toiminnastamme.

Päiväkodin puolelta haluamme tarjota myös konkreettisia osallistumisen mahdollisuuksia. Toimintamme on avointa ja päiväkodin arkeen saa tulla tutustumaan muulloinkin, kuin lapsen aloittaessa päivähoidossa. Järjestämme säännöllisesti yhteisiä tapahtumia (informatiivisia tai toiminnallisia vanhempainiltoja, pihaliikuntaa, toiminnallisia tai perinteisiä juhlia, merkkipäivätapahtumia). Kannustamme vanhempia tulemaan mukaan myös retkille, mikäli se on heille mahdollista.

Tiedotamme vanhemmille ryhmien toiminnasta vähintään kaksi kertaa vuodessa syys- ja kevättiedotteella. Johtaja lähettää myös koko yksikköä koskevia tiedotteita vanhemmille vähintään kaksi kertaa vuodessa ja tarvittaessa useammin. Tiedotteet pyritään lähettämään sähköpostitse. Halutessaan vanhemmat saavat tiedotteista paperiversion.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli ja vuorovaikutus

Vuorovaikutuksen rakentaminen kaikkia keinoja käyttäen ja toimiminen hyvän vuorovaikutuksen mallina on kasvattajan vastuulla. Louhelan päiväkodissa hyvää vuorovaikutusta rakentavat aidosti läsnä oleva kasvattajat. He kuuntelevat, kyselevät, juttelevat, katsovat silmiin, koskettavat, kannustavat, kehuvat ja asettuvat lapsen tasolle. He kiinnittävät huomiota oman puheensa selkeyteen ja sanattomaan viestintään siten, että sanat, ilmeet ja eleet vastaavat toisiaan. He järjestävät olosuhteet siten, että hyvää vuorovaikutusta on mahdollista toteuttaa.

Kielellinen kehitys alkaa vuorovaikutuksesta. Mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa ja kokemus kuulluksi tulemisesta ja keskustelusta kehittävät lapsen kielellisiä taitoja. Panostamme tähän erityisesti alle 3-vuotiaiden ryhmissä. Kartutamme lasten sanavarastoa perushoito- ja muissa vuorovaikutustilanteissa kuvien, esineiden ja satujen avulla. Keskustelemme lasten kanssa, kyselemme ja pyydämme heitä kuvailemaan asioita. Annamme lapsille aikaa ja mahdollisuuden kommunikoida heidän kehitykselleen ominaisella tavalla ja ohjaamme heitä vähitellen oikeiden sanojen käyttöön.

Lukuhetket kaiken ikäisten lasten kanssa ja pitkin päivää sopivissa tilanteissa ovat kielellisen kehityksen peruspilarit päiväkodissamme. Monesti lukuhetki on myös rauhallinen sylituokio. Luomme läheisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta lasten ja aikuisten välille kiireettömillä, lukemiselle varatuilla tuokioilla. Lukuhetki voi olla myös satujen kuuntelua ryhmänä. Alle 3-vuotiaat harjoittelevat satujen kuuntelua ryhmänä silloin tällöin ja yli 3-vuotiailla se on päivittäin tapahtuvaa toimintaa. Lukuhetket ovat vastavuoroisia ja lapset saavat niissä sadun kautta uusia mielikuvia, tietoa ja kokemuksia. Lapset saavat myös itse puhua havaitsemistaan asioista, tunteista ja yksityiskohdista.

Jokaisella ryhmällämme on yhtenä osana päiväohjelmaa ns. päiväpiiri. Tärkeä osa päiväpiiriä ovat erilaiset kielelliset harjoitukset ja menetelmät. Päiväpiirin sisältönä voivat olla laulu- ja liikuntaleikit, lorut, sadut, sanaleikit, suujumppa, riimi- ja sana-arvoitukset, keskustelut ja pöytä- tai nukketeatteriesitykset. Tuemme lasten kielellistä kehitystä myös erilaisia valmiita menetelmäpaketteja hyödyntäen.

Esiopetuksessa kielen merkitys kasvaa ja toimintaan sisällytetään kouluun menon näkökulmasta tärkeitä asioita. Oman nimen tunnistaminen ja kirjoittaminen tulevat tutuiksi viimeistään esiopetusvuoden aikana. Yhdessä lorutellaan, riimitellään, opetellaan nimeämään isot aakkoset, tavutamme sanoja ja rytmittellään sanarytmejä. Vähitellen kirjain- äänne- vastaavuus tulee tutuksi. Lapset keksivät omia tarinoita ja satuja, riimejä ja loruja. Lasten sana- ja käsitevarastot laajenevat yleensä huomattavasti esiopetusvuoden aikana. Lapset harjoittelevat kuvista päättelemistä, kuvalukemista, kertomista, kuuntelemista ja itseilmaisua. Viimeistään esiopetusvuoden aikana lapset oppivat huomaamaan, että puhutun kielen voi muuttaa kirjalliseksi ja kirjallisen puhutuksi.

Monikulttuurisille lapsille järjestämme S2- opetusta (suomi toisena kielenä). Alle 3-vuotiailla kielen opetus tapahtuu päivittäisen toiminnan lomassa ja osana perushoitotilanteita. Yli 3-vuotiailla toteutamme S2- tuokion kerran viikossa. Keskitymme harjoittelemaan S2-tuokion aikana vielä intensiivisemmin suomen kieltä, sanoja, käsitteitä ja keskustelua. Seuraamme ja havainnoimme lasten suomen kielen kehitystä ja kirjaamme havainnot seurantalomakkeeseen.

5.2 Lapset ryhmän jäsenenä

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen päiväkotipäivään yhdessä ryhmän toisten lasten kanssa. Kasvattajamme järjestävät oppimisympäristöt ja toiminnan sellaiseksi, että lapsen on turvallista toimia ja leikkiä sopivan pienessä ryhmässä ja sopivassa tilassa. Louhelan päiväkodin ryhmät on jaettu ikäperusteisesti, eli ryhmiä on alle 3-vuotiaille ja yli 3-vuotiaille. Lapset saavat siten mahdollisimman paljon kokemusta vertaisryhmässä toimimisesta. Jokaisessa ryhmässämme kasvattajat sopivat yhdessä lasten kanssa ryhmän säännöt. Säännöt ovat tarpeeksi yksinkertaisia, jotta kaikki pystyvät toimimaan niiden mukaisesti. Säännöillä varmistamme lasten turvallisuuden ja vahvistamme lasten yhteisöllisyyden tunnetta. Lasten kasvaessa myös ymmärrys yhteisestä vastuusta ja syy-seuraus-suhteista lisääntyy.

Lasten sosiaalista kehitystä edistävät ryhmät, joissa heillä on mahdollisuus ilmaista itseään. Siksi jokainen lapsiryhmä on meillä jaettu pienryhmiin. Suunnittelemme pienryhmäjaon joka syksy ryhmän tarpeita vastaavalla tavalla. Muutamme jakoa tarvittaessa myös toimintavuoden aikana. Pienryhmälle varataan riittävästi aikaa päivittäin. Pienryhmässä jokainen lapsi tulee kuulluksi ja saa kokemuksia osallisuudesta ja kuulumisesta johonkin ryhmään. Pienryhmässämme lapsilla on aikaa ja rauhaa opetella uusia asioita omassa tahdissaan.

Lapset tarvitsevat selkeän päivärutmin, lepoa, ruokaa, leikkiä, hyvän ja positiivisen tunneilmapiirin, kaverisuhteita sekä leikkimään ja liikkumaan innostavan ympäristön. Pienryhmätoiminnan avulla pystymme ennaltaehkäisemään ja vähentämään melua ja ylimääräistä odottelua. Ennakoimalla ja suunnittelemalla siirtymätilanteita ja toimintatuokioita kasvattajamme pystyvät huomioimaan, kuka tarvitsee enemmän kannustusta ja huomiota. Kannustusta ja tsemppiä voimme tehdä näkyväksi esim. keräämällä onnistumisista merkkejä vihkoon tai muuten sovitulla tavalla.

Lapsille on tärkeää tietää oma paikkansa; konkreettisesti. Suurimmalle osalle lapsista oma nimikoitu istumapaikka ruokailussa tai tuokioilla on tärkeä kokemus päiväkodissa. Lapsen toiminta voi jopa vaikeutua huomattavasti, jos hän ei saa olla omalla paikallaan. Kasvattajan on tärkeää huomioida tämä.

Leikki on lapsen mielestä parasta toimintaa päiväkodissa. Siksi meistä on tärkeää, että leikitilanteita arvostetaan, niille annetaan aikaa ja jokainen lapsi pääsee leikkiin osalliseksi. Kasvattajamme ovat läsnä ja kuulolla tekemässä havaintoja lasten toiminnan sujumisesta. Sallimme huumorin ja hassuttelun leikeissä, mutta ilkeilyyn ja kiusaamiseen puutummme heti. Kasvattajamme tuntevat ryhmänsä lasten yksilölliset tarpeet ja mahdolliset haasteet.

Päiväkodissämme on kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma. Kiusaamisella tarkoitamme systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa, sanallista tai fyysistä kielteistä/ ikävää/ ilkeää toimintaa. Kiusaamista määriteltäessä on muistettava, että lasten sietokyky ja tapa kokea toisten lasten itseensä kohdistamaa toimintaa ovat hyvin erilaisia. Emme voi jättää huomioimatta tai vähätellä kenenkään kokemusta ja tunnetta. Siksi kasvattajamme havainnoivat ryhmän toimintaa kaikissa tilanteissa ja puuttuvat kyseenalaiselta vaikuttaviin tilanteisiin välittömästi. Tällaiset tilanteet käymme läpi ja keskustelemme aina vanhempien kanssa.

Hyvä me-henki ja tunneilmapiiri saavat aikaan uskallusta ja luottamusta. Samalla ne ennaltaehkäisevät kiusaamista. Lapset voivat luottaa siihen, että kasvattajamme selvittävät ristiriita- tai kiusaamistilanteessa kaikkien osapuolien näkemykset tasapuolisesti ja kunnioittaen. Kasvattajamme toimivat yhteneväisesti, johdonmukaisesti ja päiväkodin toimintasuunnitelman ja ryhmän sääntöjen mukaisesti. Kasvattajien myönteinen, kannustava ja pohdiskeleva asenne tarttuu myös lapsiin.

Hyvän keskusteluilmapiirin luominen lapsiyhteisöön on tärkeää. Tutussa ja turvallisessa joukossa lapset uskaltavat yhdessä miettiä syy-seuraus-suhteita, erimielisyyksiä, kokemuksia ja niihin liittyviä tunteita. Vältämme ns. jäähyjen tai jäähyajan käyttöä. Vain äärimmäisen riitaisissa tilanteissa tai kielteisen käyttäyty-

misen jatkuessa riidan osapuolet voivat joutua rauhoittumaan ennen kuin tilannetta voidaan alkaa selvittää. Päiväkodissamme rauhoittaminen tapahtuu käytännössä aikuisen läheisyydessä, jopa käsi kädessä. Rauhoittumisen jälkeen käymme tilanteen läpi keskustellen ja ratkaisua ja sovintoa etsien.

Oman ja ryhmän toiminnan arviointi ja sen merkitys kasvaa lapsen kasvaessa. Siksi harjoittelemme sitäkin varhaiskasvatuksessa. Esiopetusikäisten lasten itse arviointi kuuluu opetussuunnitelmaan. Pienempien lasten kanssa teemme arviointia heidän osaamisensa mukaisesti. Lapset voivat pyrkiä ryhmänä oppimaan ja arvioida onnistumista yhdessä. Voimme havainnollistaa onnistumista keräämällä merkkejä tai tarroja. Kun tietty määrä merkkejä saavutetaan, teemme jotain erityisen mukavaa yhdessä.

Ryhmässä toimiminen opettaa lapselle sosiaalisia taitoja. Ryhmän muita jäseniä täytyy huomioida. Opettelemme lasten kanssa pienestä pitäen hyviä tapoja ja toisten huomioimista. Kiittäminen, kaverin auttaminen, ystävällinen puhuttelu ja kysyttäessä vastaaminen, anteeksi pyytäminen, tervehtiminen ja lähtiessä hyvästely ovat jokapäiväisiä toimintatapojamme. Kasvattajamme ovat tietoisia oman käyttäytymisen ja toiminnan vaikutuksesta ryhmässä. Lapset oppivat sosiaalisen vuorovaikutuksen mallin, kuten muutkin käyttäytymisen mallit, meiltä aikuisilta.

5.3 Päivän kulku

Päiväkodin aukioloaika vaihtelee klo 6.00- 18.00 välillä lasten hoidontarpeen mukaisesti. Päivän kulkua rytmittävät vapaa ja ohjattu toiminta, ruokailut, siirtymätilanteet, ulkoilut ja päivälepo. Noudatamme päivärytmiä joustavasti, mutta pienryhmien toiminnan mahdollistaen. Huomioimme henkilökunta- sekä lapsimäärien vaikutuksen päivän kulkuun. Huomioimme myös lasten vireystilat ja annamme tilaa lasten toiveille.

Suunnittelemme toiminnan lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti ja huomioimme lasten erityistarpeet. Toimimme aamupäivisin 2-3 pienryhmässä. Iltapäivisin pienryhmät toteutuvat lasten kiinnostuksen kohteiden ja muiden mahdollisuuksien mukaisesti. Tavoittemme on kuitenkin mahdollistaa mukavat ja onnistuneet leikit ja touhut myös iltapäiville.

Struktuuriamme kannattelee viikko-ohjelma, joka vaihtelee ryhmittäin. Päiväohjelma on aikataulullisesti samanlainen kaikissa ryhmissä.

Kannustamme lapsia omatoimisuuteen, luovuuteen, ajatteluun ja ongelmien ratkomiseen. Varaamme riittävästi aikaa siirtymä- ja pukemistilanteisiin, jotta ne onnistuvat porrastaen ja pienillä ryhmillä. Laitamme lelut ja muut tarvikkeet lapsille helposti saataville. Pyrimme välttämään turhia sääntöjä ja rajoituksia.

5.4 Lasten leikki

Leikki on lapsille luontainen tapa toimia ja oppia. Leikkiessä lapset kehittyvät kokonaisvaltaisesti, oppivat sosiaalisia taitoja, luovuutta, uusia asioita ja soveltavat niitä käytäntöön. Leikki on varhaiskasvatuksen tärkein toimintamuoto ja varaamme leikille joka päivä riittävästi aikaa. Tuemme pitkäkestoisia ja lasten itsensä keksimiä leikkejä. Huolehdimme leikkiympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä. Jaamme lapsia leikkimään eri tiloihin, leikkipisteisiin ja rajattuihin alueisiin leikkirauhan turvaamiseksi. Lelut, pelit, roolivaatteet ja muut välineet ovat lasten saatavilla ikätasoisesti. Varastossa ja naapuriryhmistä lainattavissa olevista leluista ovat kuvat esillä. Annamme lapsille on mahdollisuuden sekä rauhalliseen leikkiin että hallittuun riehakkuuteen.

Kasvattajina havainnoimme lasten leikkejä ja hankimme siten tietoa lasten kiinnostuksen kohteista, toiveista, tiedoista, tunteista ja leikkitaidoista. Huomioimme lapsiryhmästä nousevat ideat ja rikastutamme leikkiä antamalla mahdollisuuksia erilaisiin kokemuksiin. Sukupuoleen katsomatta annamme jokaiselle lapselle mahdollisuuden leikkiä häntä kiinnostavia leikkejä tai häntä kiinnostavilla välineillä.

Alle 3-vuotiaat tarvitsevat enemmän ohjausta, mallia ja toistoa leikeissä. Leikeissä mukana olevat kasvattajat kuuntelevat lapsia, tuovat leikkiin kielellistä sisältöä ja ohjaavat vuorovaikutukseen. Isompien lasten leikeissä kasvattajan rooli voi olla pienempi, mutta edelleen tärkeä. Leikki voi jäädä kehittymättä tai lyhytkestoiseksi ilman aikuisen läsnäoloa. Silloin kasvattajat voivat tuoda leikkiin uusia näkökulmia ja siten rikastuttaa leikkiä. Kasvattajamme arvioivat myös, milloin puuttuminen leikkiin voi vaikuttaa haitallisesti, eli leikin katkaisevasti.

Pääsääntöisesti lapset saavat valita leikkikaverinsa itse. Kasvattajat havainnoivat ja järjestelevät toimivia leikkiryhmiä sekä antavat lapsille keinoja, miten päästä mukaan leikkiin. Annamme kaikille lapsille mahdollisuuden leikkiä yksin tai ryhmässä. Kasvattajien tehtävänä on varmistaa, ettei kukaan jää tahtomattaan yksin ja leikin ulkopuolelle. Pienryhmätoimintamme mahdollistaa leikin havainnoinnin, lasten tarpeiden huomioimisen ja niihin vastaamisen.

5.5 Oppimisen osa-alueet

Varhaiskasvatus toteutuu eheyttynä kokonaisuutena oppimisympäristössä, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa. Lapsen kehityksen ymmärtäminen ja kunkin lapsen tunteminen luovat pohjan kasvun ja oppimisen yksilöllisten tavoitteiden asettamiselle ja saavuttamiselle. Vuorovaikutus, välittävä huomio ja kiireettömyys luovat turvallisuuden tunnetta. Lasten tasavertainen kohtelu, positiivinen ja rohkaiseva ilmapiiri sekä lasten ja kasvattajien välinen luottamuksellinen suhde vahvistavat itsetuntoa yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

5.5.1 Fyysinen oppimisympäristö

Päiväkotimme sisätilat ovat eri ryhmissä samankaltaisia. Ryhmähuoneita on kaksi. Toinen huone on kalustettu ruokailu- ja pöytätyöskentelyn mukaisesti ja toinen leikki- ja lepoaikat mahdolistaviksi. Joissakin ryhmätiloissa on pieniä huoneita, esim. koti- ja vesileikkihuoneet. Kahdessa ryhmässä on leikkiparvet. Kaikki ryhmät käyttävät myös eteistiloja leikki- ja liikuntatiloina. Käyttämällä kaikkia tiloja voimme jakaa lapset mahdollisimman pieniin pienryhmiin. Tämä rauhoittaa huomattavasti lasten leikkejä ja laskee melutasoa.

Päiväkodin kuudella ryhmällä on yhteisessä käytössä liikuntasali. Sali sijaitsee keskellä ylätaloa. Jokainen ryhmä käyttää salia omalla vuorollaan viikoittain.

Päiväkotimme piha-alue on jaettu aidoilla kolmeksi pihaksi. Alle 3-vuotiaat, yli 3-vuotiaat ja alatalon ryhmät käyttävät ulkoiluun omia alueitaan. Kaikki ryhmät hyödyntävät ulkoilualueena Jokiuoman puistoaluetta ja lähimetsiä. Lisäksi yli 3-vuotiaat käyvät läheisillä urheilukentillä, leikkipuistoissa ja jäähallilla.

5.5.2 Perushoito

Perushoitotilanteet ovat tärkeä osa oppimista sekä lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämistä. Perushoitoon kuuluu ajallisesti suuri osa lapsen päivästä, joten perushoitotilanteiden laadulliset tekijät ovat merkittäviä. Siksi pyrimme pitämään perushoitotilanteet kiireettöminä ja sisällyttämme niihin leikinomaisia elementtejä.

Perushoidon tilanteita ovat pukeutumis-, ruokailu-, hygieni- ja lepo hetket. Näissä tilanteissa lapset oppivat monia hyödyllisiä taitoja: kieltä, vuorovaikutustaitoja, kärsivällisyyttä, käytöstapoja, motorisia taitoja, terveys- ja hygieniataitoja sekä omatoimisuutta. Kaikki perushoitotilanteet ovat mahdollisuuksia yksilöllisen vuorovaikutuksen hetkeen aikuisen kanssa.

5.5.3 Liikunta

Liikkuminen on lapsille leikin lisäksi ominainen tapa toimia. Liikkuminen tuottaa riemua ja onnistumisen elämyksiä. Toiminnassamme liikunta ei ole pelkästään ohjattuja tuokioita jumppasalissa. Sitä on myös kaikki vapaa temmeltäminen turvallisesti, kasvattajien valvomissa tilanteissa sisällä, ulkona ja retkillä. Jokiuoman puisto suo meille upeat mahdollisuudet ulkoliikuntaan niin kesällä kuin talvella. Kesällä retkeilemme ja leikimme niityllä, talvella pääsemme hiihtämään niitylle tehdyillä laduilla.

Lapsilla pitää olla mahdollisuus liikkua paljon sekä sisällä että ulkona. Liikkuminen alkaa pienistä perusasioista. Ryömiminen, konttaaminen, kävely, juoksu, hyppely, kieriminen, pyöriminen, kiipeily, tasapainoilu, heittäminen, kiinniottaminen ovat perusliikuntataitoja, joita harjoittelempa ja vahvistamme eri-ikäisten kanssa. Jumppahetkiä voi olla missä kohdassa päivää tahansa: aamulla, päivällä, piirissä, jonossa odotellessa, siirtymätilanteissa. Käytämme tilana jumppasalin lisäksi lepo huoneita, ruokailutiloja, käytäviä, eteistöjä, pihajoja, leikkipuistoja, kenttiä ja lähimetsiä. Perusliikuntamuotojen lisäksi pelaamme lasten kanssa eri pallo- ja mailapelejä, leikimme hippaleikkejä, laskemme mäkeä, hypimme narua ja ruutua, pyöriälemme, luistelemme ja hiihdämme. Lumisina talvina lumessa liikkuminen tuo lisää haasteita ja mahdollisuuksia liikkumisen harjoitteluun. Tärkeintä on, että liikunta on meillä hauskaa, hengästyttävää ja siinä voi tulla jopa hiki!

5.5.4 Taidekasvatus

Näkyvintä ja tuotteliainta toimintaa päiväkodissa ovat eri taidemuotoihin liittyvät toiminnot. Kuulemme musiikkia, ääniä ja rytmejä joka päivä. Laulamme, loruilemme ja teemme rytmityksiä lauluhetkillä, piireissä, perushoitotilanteissa tai spontaanisti eri tilanteissa. Musiikkikasvatukseen kuuluu tutustuminen erilaisiin soittimiin, rytmeihin, melodioihin, musiikin termeihin ja musiikin herättämiin tunteisiin. Musiikkikasvatukseen kuuluu myös musiikkiliikunta, tanssiminen, esittäminen, toisten esitysten seuraaminen ja keskittyminen. Tärkeintä on kuitenkin musiikin tuoma ja musiikista löytyvä yhteinen ilo.

Askartelut, maalaukset ja piirustukset tekevät kuvataiteen näkyväksi päiväkodissa. Lapset tutustuvat erilaisiin materiaaleihin, työskentelytapoihin ja välineisiin. Päiväkodissamme piirretään, maalataan, revitään ja leikataan, liimataan, muovaillaan ja leivotaan vahalla, savella tai taikinalla, ommellaan, pujotellaan helmiä. Kaikki työskentelymuodot kehittävät hieno- ja karkeamotoriikkaa. Annamme tilaa lasten luovuudelle ja ihaillemme yhdessä kaikkia töitä. Itse tekeminen ja oman näköinen työ ovat tärkeämpää kuin lopputulos. Isompien lasten kanssa käymme tutustumassa ja kokemassa myös taidenäyttelyitä.

Käytämme myös erilaisia draaman työvälineitä työssä lasten kanssa. Elävöitämme satuja ja päiväpiirihetkiä pöytä- tai nukketeatterin avulla. Lapset saavat tehdä pöytä- ja nukketeatteriesityksiä ja näytellä itse. Järjestämme yhteisiä tapahtumia muutaman kerran kaudessa, joissa on joko lasten tai kasvattajien tai molempien yhteisiä ohjelmanumeroita. Käymme lasten kanssa katsomassa tarjolla olevia teatteriesityksiä.

5.5.5 Työkasvatus

Opetamme lapsia toimimaan vastuullisesti, omatoimisesti ja toisen tekemistä kunnioittaen iän tuomien taitojen mukaisesti. Pienten työtehtävien kautta lapsi huomaa oman toimintansa vaikutuksen ja tärkeyden. Pienestä pitäen lapsia ohjataan keräämään leluja, laittamaan omia vaatteita tai päiväkodin tavaroita oikeille paikoille, ruoka-astioiden kantamiseen kärryyn, jne. Työtehtävien määrä kasvaa lapsen kasvaessa. Lapset saavat toimia apulaisina pöytien kattamisessa tai pyyhkimisessä, kastella kukkia tai jopa imuroida. Aikuisen kanssa toimiessa lapsi saa kokea tekevänsä tarpeellista työtä ja oppii suhtautumaan työntekoon myönteisesti. Helpoista työtehtävistä lapset saavat onnistumisen kokemuksia ja se taas pitää yllä motivaatiota tarttua tehtäviin. Työtehtävät liittävät lapsen aikuisen maailmaan ja tämä taas rikastuttaa lasten leikkiä.

5.5.6 Matemaattinen ajattelu

Kaikki arjen tilanteet sisältävät matematiikkaa: geometrisiä muotoja, sarjoja, vertailevia määritteitä, aikakäsitteitä, lukumääriä, lukujonoja, numeroita, laskutoimituksia. Kun kiinnitämme huomiota arjessa esiintyviin ilmiöihin, lapset saavat harjoitella helposti ja leikinomaisesti matemaattista ajattelua. Lapset vertailevat, pääättelevät ja laskevat pitkin päivää erilaisissa tilanteissa ja erilaisia asioita. Materiaalit ovat tuttuja, ympäristöstä helposti löydettäviä ja lapsia kiinnostavia.

Laskemme lasten kanssa esim. kuinka monta lasta on paikalla tai montako yötä tai päiväkotipäivää johonkin tapahtumaan on. Leikimme numeroilla ja lukumäärillä tuokioissa, askarteluissa, liikkuesssa, satujen yhteydessä ja leikkiessä. Pöytäpelejä pelatessa laskemme nopan lukuja ja yhdistämme toiminnassa lukumäärät, numerot lukuina, numerosarjan luettelun ja rytmin. Tarkastelemme pitkin päivää ajan kulkua ja kellotaulun numeroita. Kiinnittämällä huomiota kaikkialla esiintyviin ominaisuuksiin, numeroihin ja lukumääriin herättelemme lapsessa kiinnostuksen ja innostuksen matemaattiseen ajatteluun.

Esiopetuksessa matemaattinen toiminta on edelleen leikinomaista ja tutkivaa, mutta käsitteistö laajenee arkipäivän matematiikasta lähemmäs koulussa käytettävää matematiikan kieltä. Lapset harjoittelevat aikaa, paikkaa, suuntaa, geometrisiin muotoihin ja mittaamiseen liittyviä määreitä. Mittaamme aikaa ja kiinnitämme huomiota kellon aikoihin. Lisäämme lukumäärän ja lukusanan yhdistämiseen numerot symboleina. Yhdessä ratkomme ongelmia ja matemaattisia arvoituksia. Järjestämme, vertailemme ja luokittelemme esi-

neitä ja asioita ominaisuuksien mukaisesti eri tavoin. Tärkeintä on, että lapsille syntyy myönteinen tunne ja asenne matematiikkaa kohtaan.

5.5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Louhelan päiväkodissa ympäristökasvatuksen tavoitteena on päiväkodin lähiympäristöön tutustuminen, luonnon kauneuden ja ihmeiden havaitseminen, luonnon kunnioittaminen ja luonnossa liikkumisen tuottaman ilon löytäminen. Käytämme lähiluontoa sekä ohjattujen, eri teemojen mukaisten retkien kohteena (esim. Mörrikouluretket), että vapaamuotoisempien kokemusten ja elämysten kerryttämiseen. Positiiviset kokemukset luonnosta ovat pohjana lapsen luontosuhteen kehittymiselle ja luonnon säilyttämiseen liittyvät käytännön teot jäävät lasten mieleen.

Kaikki lapsiryhmät tekevät retkiä lähiympäristöön ja -metsiin. Luonnossa liikkuminen tukee lapsen kehitystä kokonaisvaltaisesti. Retkillä emme roskaa emmekä häiritse luontoa tuhoamalla eläviä kasveja tai eläimiä. Harjoittemme ympäristöystävällisiä ja kestävästä kehitystä edistäviä perustekoja konkreettisesti keräämällä kartonkia ja papereita ja viemällä niitä noin 200 metrin päässä sijaitsevalle kierrätyspisteelle. Erottelemme biojätteet ruokakärryissä omaan astiaansa ja opetamme lapsille, miksi. Lisäksi opetamme lapsia pienestä pitäen kiinnittämään huomiota veden ja sähkön kulutukseen niin, että käsien pesulla ei tuhleta vettä tai valojen ei anneta palaa turhaan tyhjissä huoneissa.

Vuodenaikojen kiertokulun ja luonnon havainnointi ovat runkona päiväkodin toimintojen suunnittelussa. Vuorokauden ja vuodenaikojen vaihtelun seuraaminen ja nimeäminen auttaa vähitellen ymmärtämään myös aikaan liittyviä käsitteitä. Käytämme askarteluissa paljon luonnon materiaaleja. Opettelemme yhdessä tunnistamaan puita, kasveja, eläimiä ja sienia. Käytämme varhaiskasvatukselle tarkoitettua Kiuru ja koppakuoriainen – opasta lasten ikätasoa vastaavalla tavalla. Opettamalla lapset huolehtimaan ja pitämään hyvässä kunnossa sekä päiväkodin että omia leluja ja tavaroita istutamme lapsiin vastuullisen kuluttamisen ajatusta.

Esiopetusvuoden aikana ympäristö- ja luontokasvatusta syvennetään. Kuusivuotias alkaa ymmärtää omien tekojensa merkityksen, myös ympäristön näkökulmasta. Liitämme luontoon tutustumiseen myös tutkivaa toimintaa. Lapset tekevät eri olomuotoihin ja kasveihin liittyviä kokeita ja havainnointitehtäviä.

Esiopetusikäisten lasten kanssa ympäristöön tutustuminen sisältää myös liikenteessä liikkumisen harjoittelua. Huomioimme tulevien koululaisten kanssa ympäröivää liikennettä ja siihen liittyviä vaaroja. Liikumme retkillä kävellen ja joukkoliikennevälineillä. Opettelemme retkillä liikennemerkkejä, liikennesääntöjä ja turvallisia reittejä lähellä oleviin kohteisiin, kuten kouluun, jäähallille, kirjastoon tai urheilukentälle.

5.5.8 Terveyskasvatus

Terveellisten elämäntapojen opettaminen on varhaiskasvatuksessa sisältöalue, joka toteutuu luonnostaan jokapäiväisissä rutiineissa. Säännölliset ruokailut - aamupala, lounas ja välipala - rytmittävät päiväkotipäivää. Päiväkotiin tultaessa, ennen ruokailua, ulkoa tultaessa ja wc- käyntien yhteydessä huolehdimme käsien pesusta. Maistelemme kaikenlaisia ruokia. Pidämme ruokailutilanteet rauhallisina ja miellyttävinä. Ruokailun jälkeen tarjoamme lapsille vanhempien päiväkotiin tuomia xylitolpastilleja. Kaikilla lapsille on mahdollisuus rauhalliseen lepo hetken lounaan jälkeen. Reipasta ulkoilua harrastamme päivittäin aamuin ja illoin.

5.5.9 Historia ja yhteiskunta

Historia, yhteiskunta ja kulttuurit ilmenevät päiväkodissamme osana yhteistä arkipäiväämme hoidossa. Näihin asioihin kiinnitetään huomiota ja kasvattajat ovat valmiita pohdiskelemaan lasten kanssa niihin liittyviä kysymyksiä aina lapsen kysyessä ja aloittaessa keskustelun. Käytämme apuna satuja ja kirjallisuutta, kuvia ja kartoja. Luontevimmin ja näkyvimmin kaikki edellä mainitut osa-alueet ilmenevät toiminnassa juhlapäivien, liputuspäivien sekä maailmalta ja mediasta tulevien uutisten huomioimisena.

Ympäröivässä yhteiskunnassa selviytyminen vaatii suvaitsevaisuutta, kärsivällisyyttä, hyviä käytöstapoja, oikeudenmukaisuutta, aktiivista osallistumista, uskallusta kysyä ja vastata, uskallusta kokeilla ja epäonnistua sekä jatkuvaa uuden oppimista. Harjoittelempa näitä yhteiskuntataitoja päiväkodissa yhdessä eri ikäkausille sopivalla tavalla, sisällyttäen niitä jokapäiväiseen toimintaan.

5.5.10 Tieto- ja viestintäkasvatus

Tieto- ja viestintäteknologia koskettaa jo ihan pieniäkin lapsia. Kaikissa yli 3-vuotiaiden ryhmissä on omat tietokoneet, jotka kuuluvat Vantaan opetusverkkoon. Tietokoneet on tarkoitettu opetuskäyttöön. Tietokonetta käyttäessään lapset oppivat hiiren käyttöä, ohjeiden mukaan toimimista, vuorottelua ja toisen auttamista. Tietokonetta käyttäessä voimme samalla keskustella lasten kanssa tietokoneen ja pelien käyttöön liittyvistä aikamääristä, ikärajoista, nettikäyttäytymisestä ja muista säännöistä ja suosituksista.

Alle 3-vuotiaiden ryhmissä lapset eivät käytä tietokoneita. Lapset voivat olla aikuisen mukana katsomassa kuvia ja valitsemassa värityskuvia tulostettavaksi. Yli 3-vuotiaiden ryhmissä käytämme tietokoneita erilaisten opetuspelien pelaamiseen. Internetin kautta pääsemme käyttämään Papunetin ja esim. Pikku Kakkosen pelejä ja kuvaohjelmia. Haemme netistä myös tietoa, kuvia, videoita ja tulostettavia värityskuvia. Tietokoneella voi opetella myös kirjoittamista, numeroita ja hiirellä piirtämistä.

5.5.11 Oppimistoimintojen arviointi

Painotamme yksikössämme lapsen kehityksen kokonaisvaltaista arviointia. Käytämme apuna seuraavia kysymyksiä: Miten omatoiminen lapsi on? Miten hän selviää liikkumisesta tai käden taitoja ja tarkkuutta vaativista töistä? Miten lapsi toimii toisten lasten kanssa? Miten hän omaksuu uusia asioita, tietoja ja taitoja? Nämä kysymykset mielessä havainnoimme lasten leikkejä, perushoitotilanteita, siirtymätilanteita ja toimintaa ryhmässä. Havainnot ovat vanhempien kanssa käytävien keskustelujen ja arvioinnin perusta.

Kirjaamme arvioinnit vähintään vuosittain varhaiskasvatussuunnitelmiin, esiopetuksen suunnitelmiin ja tehostetun tuen tai henkilökohtaisen oppimisen järjestämistä koskeviin suunnitelmiin. Lisäksi arvioimme lasten kanssa oman tai ryhmän toiminnan onnistumista ja oppimista. Pienempien lasten kanssa tehtävä arviointi on kevyempää ja keskustelevampaa ja liittyy yleensä välittömästi toimintaan tai tapahtumaan. Esiopetusikäiset arvioivat tarkemmin omia taitojaan ja asettavat oppimiselleen tavoitteita itsearviointi- lentokoneen avulla.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Louhelan päiväkodissa luomme turvallisen, myönteisen ja hyväksyvän kasvuilmapiirin hyvän itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittämiseksi. Lapsen tuen tarpeen arvioiminen edellyttää hänen kasvun- ja kehityksen, vahvuuksien ja osaamisen tuntemusta. Saamme tietoa lapsesta vanhemmilta, lasta havainnoimalla sekä muilta lasta hoitavilta yhteistyötahoilta.

Kasvun ja oppimisen tuki tarkoittaa lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien varhaista tunnistamista ja ennaltaehkäisemistä. Tuki voi olla yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Hyvä ja laadukas päivähoito on pohja kasvun ja oppimisen tuelle. Kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa ja huolissa toimiva ja luottamuksellinen yhteistyö, kasvatuskumppanuus, vanhempien kanssa on ensisijaisen tärkeää.

Suunnittelemme toiminnan ja oppimisympäristön koko kasvatusyhteisössä yleisen tuen valikkoa hyödyntäen. Yleisen tuen valikko on selkeä muistilista kaikista menetelmistä ja toimintatavoista, jotka tukevat lasta. Lasta tukeva, yleisen tuen mukainen, laadukas varhaiskasvatus on tarjolla jokaiselle lapselle, kaikissa päivähoitomuodoissa ilman rakenteellisia muutoksia. Esimerkkejä yleisen tuen valikosta ovat selkeä oppimisympäristö ja päiväjärjestys, pienryhmissä toimiminen, kuvien ja leikkitaulujen käyttö, jne. Sitoudumme ja annamme aikaa vuorovaikutukselle, menemme lasten tasolle ja pysähdymme. Tarkastelemme toimintaamme ja suunnitelmiamme käyttäen apuna yleisen tuen valikkoa.

Käytämme kuvia jatkuvasti päivän toimintojen ja perushoitotilanteiden yhteydessä. Kuvat ovat esillä eri puolilla päiväkotia seinillä, päiväjärjestyksissä ja toimintapaikoilla. Kasvattajat voivat pitää kuvia myös mukanaan esim. kaulanauhoissa. Tärkeintä on, että kuvat ovat helposti saatavilla ja näkyvillä tilanteissa, joissa niitä tarvitaan selkiyttämään toimintaa tai viestiä.

Lapsille, joilla on jo todettu kasvun ja oppimisen tuen tarve ja joille yleinen tuki on arvioitu riittäväksi tukitoimeksi, se kirjataan varhaiskasvatussuunnitelmaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Valitsemme yleisen tuen valikko- lomakkeesta lapsen tarpeita vastaavia kohtia, joiden käyttöä tehostamme 2-3 kuukauden ajan. Kirjaamme lomakkeeseen, milloin sovittu tuki on aloitettu ja mitä vaikutuksia sillä on ollut. Käymme läpi sovittujen tukitoimien vaikutukset vanhempien kanssa arviointikeskustelussa. Viimeistään tässä vaiheessa mukana keskustelussa on konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Sovimme arviointikeskustelussa mahdollisista jatkotoimenpiteistä.

Mikäli yleinen tuki todetaan riittämättömäksi, tarjoamme perheelle mahdollisuuden saada lapselle tehostettua tukea varhaiskasvatuksessa. Tehostettu tuki näkyy yleensä erilaisina rakenteellisina tukitoimina ja sen

antamiseen tarvitaan vanhempien suostumus. Tehostetun tuen antamisesta tehdään aina kirjallinen tehostetun tuen suunnitelma yhdessä vanhempien kanssa ja se liitetään osaksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Tehostettua tukea tarvitsevilla lapsella voi olla henkilökohtainen avustaja tai ryhmäkohtainen avustaja. Louhelan päiväkodissa toimii myös 12 lapsen integroitu ryhmä, jossa työskentelee erityislastentarhanopettaja, lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja. Integroidussa ryhmässä on viisi paikkaa varattuna kasvun ja oppimisen tukea tarvitseville lapsille. Integroidussa ryhmässä kasvun ja oppimisen tuki on tehostetumpaa kasvattajien koulutuksen ja pienemmän lapsimäärän avulla. Integroidussa ryhmässä ovat käytössä lasten tarvitsemat kommunikointia auttavat keinot, kuten kuvat, viittomat, kommunikaatiokansiot ja muut apuvälineet.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Päiväkodissämme on paljon eri kieli- ja kulttuuritaustaisia lapsia. Kaikille lapsille annetaan mahdollisuus kasvaa monikulttuurisen yhteiskunnan jäseneksi. Lähtökohta varhaiskasvatuksessamme on lasten tasa-arvoinen kohtelu sekä suvaitsevaisuus eri kulttuureja ja uskontoja kohtaan. Kasvatamme tyttöjä ja poikia tasa-arvoisesti. Päämääränä on omanarvontuntoinen, kulttuuristaan, taustastaan ja kielestään ylpeä lapsi.

Päävastuu lapsen oman kulttuurisen identiteetin sekä oman äidinkielen kehittämisessä on vanhemmilla. Kannustamme vanhempia käyttämään omaa äidinkieltään lapsen kanssa. Suomen kielen oppimista tuemme päiväkodin arjen kaikissa tilanteissa. Alle 3-vuotiaiden ryhmissä kieltä opetetaan ja opitaan perushoitotilanteissa ja toimintatuokioilla. Toteutamme yli 3-vuotiaiden ryhmissä suomi toisena kielenä eli S2-opetusta viikoittain. S2-tuokion toiminta on pienryhmätoimintaa. Tuokioilla voidaan leikkiä kuvien tuettuja leikkejä, lukea kuvitetuista satuja ja loruja, laulaa lauluja tai tutustua sanasäkkeihin. Toiminta voi olla ennestään tuttua lapsille, mutta kun tarkoitus on oppia ja vahvistaa suomen kielen taitoa, tuttujen asioiden toistoa täytyy olla paljon. Tutut harjoitukset lisäävät lapsen rohkeutta ilmaista itseään suomen kielellä ja arjen tilanteissa. Seuraamme yli 3-vuotiaiden kielen oppimisen edistymistä erillisellä seurantalomakkeella.

Kutsumme tulkin aina tarvittaessa mukaan vanhempien kanssa käytäviin keskusteluihin. Näin toimimalla varmistamme, että kaikilla keskustelun osapuolilla on mahdollisuus ymmärtää toisensa oikein. Alueen kieli- ja kulttuurikoordinaattori käy päiväkodissa aina pyydettyään. Hän on myös mukana valmistavan opetuksen tarpeita mietittäessä ja niihin liittyvissä keskusteluissa. Päiväkodissamme on nimetty yksi työntekijä monikulttuurisuusvastaavaksi. Hän osallistuu monikulttuurisuuteen liittyviin koulutuksiin ja yhteistyöpalaveriin ja tuo tietoa niistä koko yksikköön. Lisäksi moni yksikkömme henkilökunnasta on osallistunut Vantaan kaupungin järjestämiin S2- koulutuksiin. Yksikössämme voi työskennellä kieliharjoittelijoita, lyhytaikaisia sijaisia ja opiskelijoita, joiden äidinkieli on muu kuin suomi. Heidän kielitaitoaan voimme hyödyntää, jos äidinkieli sattuu olemaan sama kuin jollakin asiakasperheistämme.

5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Toteutamme uskontokasvatusta huomioimalla kirkollisia juhlapyyhiä ja sen myötä luterilaisen uskonnon keskeisimpiä sisältöjä. Teemme yhteistyötä Vantaankosken seurakunnan kanssa ja käymme heidän järjestämässä tapahtumissa, konserteissa ja nukketeatteriesityksissä. Käymme joulu- ja pääsiäiskirkossa. Lisäksi esiopetukseen osallistuvat lapset käyvät tutustumassa kotikirkkoon. Keskustelemme myös muiden ryhmässä esiintyvien uskontojen tavoista ja juhlista.

Uskontokasvatukseen osallistumisesta päättää lapsen huoltaja. Kunnioitamme huoltajan valintaa ja toimimme sen mukaisesti. Jos lapsen ei haluta osallistuvan uskontokasvatukselliseen toimintaan, hänelle järjestetään sille ajalle muuta toimintaa.

Eettisyys on merkittävä osa kaikkea toimintaa, tilanteita ja tapahtumia. Eettisyys ilmenee koko ryhmälle yhteisinä sääntöinä ja toimintatapoina. Siihen kuuluvat itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittäminen sekä

elinympäristön kunnioittaminen. Käymme lasten kanssa yhdessä läpi oikean ja väärän eroa ja rauhanomaisia ratkaisukeinoja ristiriitatilanteissa. Sadut ovat hyviä työvälineitä, joiden avulla herättelemme eettisiä pohdintoja ja keskusteluja.

Oikeudenmukaisuus, tasa-arvoisuus ja kunnioitus ovat pohja kaikelle kanssakäymiselle. Kasvattajana toimimme esimerkkinä toisen huomioimisessa, sääntöjen noudattamisessa ja asianmukaisessa, ystävällisessä käytöksessä. Lisäksi isommat lapset antavat mallia pienemmille.

5.7 Esiopetuksen ja 6-vuotiaiden valmistavan opetuksen järjestäminen

Esiopetus yksikössämme tarkoittaa kouluvalmiuksien, yhteisöllisyyden, oppimisen ilon, osallisuuden sekä omatoimisuuden kehittymistä. Leikillä on suuri merkitys myös esiopetuksessa. Esiopetuksen oppimistoiminnot ja osa-alueet on käyty läpi tässä suunnitelmassa luvussa 5.

Louhelan päiväkodissa esiopetusta annetaan ylätalon lapsiryhmissä ja tarvittaessa integroidussa ryhmässä. Pidämme tärkeänä, että integroidun ryhmän esiopetukseen osallistuvat lapset saavat kokemuksia vertaisryhmässä toimimisesta. Käymme yhdessä retkillä ja järjestämme leikki- ja jumppahetkiä. Tarvittaessa meillä on mahdollisuus siirtää integroidussa ryhmässä oleva esikoululainen kesken vuotta isompaan ryhmään, jos lapsi hyötyy siirrosta.

Toimimme esiopetuspäivän aikana pienryhmissä, eli aamupäivän toiminnoissa lapsiryhmä on jaettu vähintään kahdeksi 10- 11 lapsen ryhmäksi. Käytämme kuvia ja tarvittaessa tukiviittomia suomen kielen oppimisen apuvälineenä. Myös esiopetusryhmässä on tarvittaessa viikoittaisena toimintana S2-opetusta.

Esiopetuksen käytössä olevat kirjat vaihtelevat vuosittain. Kirjaksi on yleensä valittu joku sellainen kokonaisuus, jossa tarjotaan aineksia kaikkien sisältöalueiden opetukseen. Onnistuneita ja iloisia oppimisen kokemuksia voidaan toki löytää yhdessä lapsen kanssa ilman tehtäväkirjaakin.

Käytämme tiedonsiirrossa esiopetuksesta kouluun Vantaan yhtenäistä EsKo- tiedonsiirtomallia. Keräämme tietoa lapsen taidoista havainnointilomakkeeseen, joka on apuna EsKo- tiedonsiirtolomakkeen täytössä. Tiedonsiirtolomake täytetään yhdessä vanhempien kanssa keväällä. Keväällä kouluilla järjestettävissä EsKo- tiedonsiirtopalaverissa tiedonsiirtolomakkeet ja opetuksen järjestämisen kannalta oleellinen tieto tulevista koululaisista siirtyy kouluihin ja lasten tuleville opettajille.

Järjestämme valmistavaa suomen kielen opetusta niille 6-vuotiaille lapsille, jotka täyttävät sille asetetut kriteerit. Jos lapsi on ollut Suomessa alle vuoden tai hänen suomen kielen taitonsa ei ole riittävä, suosittelemme lapselle valmistavaa opetusta. Ennen valmistavan opetuksen päätöstä järjestämme vanhempien kuulemistilaisuuden. Kuulemistilaisuus on keskustelu, jossa ovat mukana lapsen huoltaja/ huoltajat, lastentarhanopettaja, tulkki, kielikoordinaattori ja päiväkodin johtaja. Keskustelun tarkoituksena on kertoa huoltajille mahdollisuudesta saada lapselle valmistavaa opetusta, opetuksen tavoitteista ja toteutuksesta. Huoltajat tekevät päätöksen, haluavatko he lapselleen valmistavaa opetusta vai eivät.

Valmistavaa opetusta annetaan viisi tuntia päivässä, joista 4 tuntia tapahtuu esiopetuksessa. Viidennen tunnin aikana paneudutaan erityisesti suomi toisena kielenä opetukseen. Viides tunti voidaan toteuttaa joko aamulla ennen esiopetusaikaa tai iltapäivällä, lepohetken jälkeen. Opetuksen tavoitteena on laajentaa lapsen suomen kielen sanavarastoa sekä opettaa, vahvistaa ja syventää myös koulussa tarvittavia suomen kielen taitoja.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Laadukkaan varhaiskasvatuksen perusta on jatkuva työn arviointi ja kehittäminen arvioinnin pohjalta. Kasvatustoimintamme tavoitteet perustuvat lasten tarpeista tehtyihin havaintoihin ja vanhempien kanssa käytyihin keskusteluihin. Tavoitteet ohjaavat ryhmien toimintasuunnitelmien tekoa. Suunnittelemme toiminnan sellaiseksi, että kirjatut tavoitteet tulevat huomioiduiksi. Tavoitteiden ja toiminnan toteutumista arvioimme säännöllisesti. Arvioinnin jälkeen muutamme tavoitteita ja toimintaa tarpeiden mukaisesti. Kirjaamme toiminnan tavoitteet, suunnittelun ja arvioinnin niille tarkoitettuihin lomakkeille. Osa lomakkeista on koko varhaiskasvatukselle yhteisiä, osa Louhelan käyttöön suunniteltuja. Lomakkeita varten jokaisessa ryhmässä on Toiminnan suunnittelun kansio. Kansio, kuten kaikki varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjatkin, ovat vanhempien luettavissa ryhmässä.

Kirjaamme jokaiselle toimintavuodelle toimintasuunnitelman syksyn alussa ja suunnitelman päivityksen kevään alussa. Toiminnan arviointia teemme sekä viikoittain että toimintakauden päättyessä puolivuositain, niin kasvattajatiimeissä kuin koko yksikön osalta. Toimintasuunnitelmat ja puolivuotisarviointit toimitetaan päiväkodin johtajalle luettavaksi.

Louhelan päivähoitoyksikkö pitää yhden työyksikön kehittämispäivän vuodessa. Päiväkotia on tuolloin suljettuna. Päivään voi sisältyä toiminnan suunnittelua ja arviointia yksikön ja varhaiskasvatuksen tulosalueen tavoitteiden näkökulmasta, työtä kehittävää koulutusta tai työhyvinvointiin liittyvää toimintaa. Järjestämme myös 1-2 kertaa vuodessa arviointi- ja kehittämisillan, jossa sisältö on samantyyppistä kuin kokonaisessa päivässä.

Jokaisen ryhmän kasvattajatiimillä on oikeus ja velvollisuus käydä tiimipalaveri kerran viikossa. Tiimipalaverin aiheita ovat toiminnan arvioinnin lisäksi lapsiin liittyvät asiat, vanhempien kanssa käydyissä keskusteluissa saadut palautteet, päivähoitoyksikön edustuksellisen palaverin asiat ja ryhmän toiminnan suunnittelua. Tiimipalaverissa käytyt asiat kirjataan joko sitä varten tehdylle lomakkeelle tai ryhmän käyttämään suunnitteluvihkoon. Yleensä tiimipalaverille on varattu aika klo 12.00- 13.15. Satunnaisesti palaveri voi olla myös aamupäiväulkoilun aikana.

Jokainen kasvattajatiimi kirjoittaa tiimisopimuksen. Tiimisopimukseen kirjataan kasvattajia koskevat yhteiset kasvatustyön tekemistä koskevat säännöt. Tiimisopimuksella kasvattajat sopivat, mitä heidän kuuluu tai ei kuulu tehdä, mihin he sitoutuvat ja mitä he voivat toiselta kasvattajalta tiimissä odottaa.

Koko toimintayksikköä koskevat asiat käsitellään joka toinen viikko edustuksellisissa tiimissä, eli e-tiimissä. E-tiimiin kuuluu jokaisesta tiimistä yksi vakituinen jäsen. Jäsenen poissa ollessa joku muu tiimin kasvattajista osallistuu e-tiimiin. E-tiimissä käymme läpi kasvatustiimien kuulumiset, keskustelemme ja päätämme koko yksikköä koskevia asioita ja toimintasuunnitelmia, jaamme kaupunkitasoisia tai varhaiskasvatukseen liittyviä tiedotteita ja käymme läpi henkilöstön, lasten ja perheiden hyvinvointiin liittyviä asioita. Kirjaamme e-tiimissä käydyt asiat muistioon. Muistiot on tarkoitettu henkilökunnan käyttöön.

Joka toinen viikko, kun ei ole e-tiimiä, tilalla voi olla sisällöltään keskustelevampia tai toiminnan yhteiseen suunnitteluun keskittyviä palavereja. Aiheena voi olla yksikön lasten huomioitavat tarpeet tai asiat, pedagoginen keskustelu sovitusta aiheesta, yhteisen toiminnan suunnittelu tai koulutuksista saadun tiedon jakaminen kaikille ryhmille. Näissä palavereissa osallistujat vaihtelevat, mutta jokainen tiimi on yleensä edustettuna. Palavereiden asiat kirjataan muistioon tärkeimmiltä osiltaan, mutta vapaamuotoisemmin kuin e-tiimissä käydyt asiat. On kuitenkin tärkeää, että palaverissa sovitut asiat ja vastuuhenkilöt on kirjattu ja osallistujat siirtävät tiedon tiimiensä muille jäsenille.

Lastentarhanopettajille täytyy mahdollistaa riittävästi aikaa ryhmän toiminnan pedagogiseen suunnitteluun. Suunnittelu-aikaan sisältyy osa palaverista, vanhempien kanssa käydyt keskustelut, vanhempainillat, lapsikohtaisten suunnitelmien kirjoittaminen, lapsen hyvinvointiin liittyvien palaverien valmistelut ja niihin osallistuminen, lapsiryhmän toiminnan suunnittelu, yms. Kasvattajatiimimme sopivat jokaisen toimintakauden alussa, miten suunnitteluajan toteuttaminen kussakin tiimissä mahdollistetaan. Suunnitteluajalle voidaan sopia joku säännöllisesti pidettävä aika. Tiimi voi myös sopia, että lastentarhanopettajalle annetaan mahdollisuus aina tarvittaessa tehdä suunnittelutyötä lepohetkik aikana. Tärkeintä on, että tiimit kirjoittavat sovitun toteuttamisen mallin tiimisopimukseen.

Jokaisella työntekijällä on oikeus henkilökohtaiseen tulos- ja kehityskeskusteluun päiväkodin johtajan kanssa kerran vuodessa. Keskustelussa työntekijä ja esimies arvioivat yhdessä työntekijän onnistumista kasvattajana, varhaiskasvatussuunnitelman toteuttajana, kasvattajatiimin jäsenenä ja työntekijänä. Työntekijän oman arvioinnin lisäksi on tärkeää, että arvioidaan päiväkodin johtajan onnistumista työssään esimiehenä, yksikön toiminnan ja pedagogiikan kehittäjänä ja varhaiskasvatussuunnitelman toteuttajana. Henkilökohtaisten kehityskeskustelujen lisäksi päiväkodin johtaja käy jokaisen tiimin kanssa arviointi- ja kehityskeskustelun vähintään kerran vuodessa, mutta tarvittaessa useammin.

Kannustamme lasten vanhempia osallistumaan toimintamme arviointiin ja antamaan meille palautetta lapsen päivähoitosuhteen alusta alkaen. Muistutamme arvioinnin ja palautteen tärkeydestä vanhempainilloissa ja lapsikohtaisissa keskusteluissa. Päivittäisistä käytännön asioista keskustelemme ja otamme palautteita vastaan lasten tuomis- ja hakutilanteissa. Lapsikohtaisissa keskusteluissa on luontevaa pyytää vanhempia arvioimaan toimintaamme ja esittämään toivomuksia tai kehitysehdotuksia pidemmällä tähtäimellä. Toivomme on, että saisimme vastaanottaa ja käsitellä palautteet kasvotusten ja mahdollisimman nopeasti.

7 Hyvinvointityö ja yhteistyötahot

Toimintayksiköllämme on useita yhteistyötahoja lapsen kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Siksi meille on tärkeää, että vanhemmat sallivat tämän yhteistyön ja tietojen välityksen yhteistyöverkoston eri osapuolien välillä. Avoimet ja luottamukselliset välit vanhempien kanssa, kunnioitus ja yhteinen näkemys lapsen kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvistä asioista ovat perustana myös suhteessa kaikkiin yhteistyökumppaneihimme. Tiedotamme vanhempia kaikesta yhteistyöstä tervetulokirjeessä, vanhempainilloissa ja varhaiskasvatussuunnitelmapalaverissa.

7.1 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityö ja esiopetuksen oppilashuoltotyö toteutuvat huolenpitona päiväkotimme päivittäisessä työssä ja se kuuluu kaikille päiväkodissamme työskenteleville kasvattajille. Tätä työtä ja keskustelua lapsen hyvinvoinnin hyväksi teemme yhdessä vanhempien kanssa. Kasvattajina teemme lapsen toimintaan, leikkiin, kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyviä havaintoja arjessa. Samalla havainnoimme ryhmän toimintaa ja sen vaikutusta yksilön hyvinvointiin ryhmässä.

Kasvattajatiimit käyvät havainnot läpi palaverissaan viikoittain. Nostamme esille havaintojen pohjalta syntyvät kysymykset ja huolet vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa. Koko talon e-tiimissä on asialistalla kohta Lapsen ja perheiden hyvinvointi. Tarvittaessa pohdinnat hyvinvointiin liittyvistä huolista esitetään e-tiimissä. Yhdessä päiväkodin johtajan kanssa mietimme, riittävätkö vanhempien kanssa käydyt keskustelut ja sovitut toimenpiteet vai tarvitseeko pyytää apua muilta yhteistyötahoilta.

Lapsen hyvinvoinnista vastaavia yhteistyötahoja on paljon. Lähin yhteistyökumppanimme on lasten neuvola ja terveydenhoitajat. Täytämme yhdessä neuvolan kanssa 4-vuotiaiden laaja-alaiseen hyvinvointitarkastukseen liittyvät lomakkeet. Neuvolasta tieto tarkastuksesta palautuu päiväkodille. Tarvittaessa rohkaisemme vanhempia hakemaan apua ja tukea lapsen kasvun ja oppimisen haasteisiin, käyttäytymisen pulmiin, terveydellisiin kysymyksiin tai vanhempien jaksamiseen liittyviin tarpeisiin neuvolan kautta.

Esiopetuksen oppilashuollossa on tarkoituksena tunnistaa ja ennalta ehkäistä mahdollisia koulun aloitukseen liittyviä haasteita ja tuen tarpeita. Oppilashuoltotyö toteutuu yksikössämme Vantaan esiopetuksen suunnitelman mukaisesti. Jatkuvan hyvinvointityön lisäksi varsinainen esiopetuksen oppilashuoltoryhmä kokoontuu kerran syksyllä ja kerran keväällä. Kokoonkutsujana ja puheenjohtajana toimii päiväkodin johtaja. Ryhmän muita osallistujia ovat esiopetuksen lastentarhanopettajat, integroidun ryhmän erityislastentarhanopettaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja neuvolan terveydenhoitaja. Kevään oppilashuoltoryhmään voidaan kutsua myös koulun terveydenhoitaja, koulukuraattori tai koulun opettajien edustaja. Vanhemmilla on oikeus osallistua oppilashuoltoryhmään, kun hänen lapsensa asioita käsitellään.

Hyvinvointityötä ovat myös yksikkökohtaiset ja kaupunkitasoiset hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvät toimintaohjeet. Päivähoitoyksikössämme on kirjattuina erikseen toimintasuunnitelmat sekä kriisitilanteita varten että kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen. Suunnitelmat ovat liitteenä toimintasuunnitelmissa ja ne tarkastetaan ja päivitetään vuosittain.

7.2 Muut yhteistyötahot

Neuvolan lisäksi toinen läheinen yhteistyökumppani varhaiskasvatukselle on koulu. Esiopetusikäisten lasten kohdalla on tärkeää varmistaa, että yhteistyö tulevan koulun kanssa toteutuu. Louhelan päivähoitoyksiköstä lapset lähtevät pääsääntöisesti kolmeen eri kouluun: Uomarinteen, Kaivokselan tai Martinlaakson kouluun. Pääasiallinen yhteistyö tehdään Uomarinteen koulun alkuopetuksen opettajien kanssa. Koulu kutsuu esiopetuksen opettajat yhteistyöpalaveriin syksyn aikana. Palaverissa sovimme yhteistyötä tekevät luokat ja esiopetusryhmät. Yhteistyöparit sopivat kullekin toimintakaudelle yhteistyön muodot. Tavoite on, että esiopetusikäisille lapsille tulisi useita mahdollisuuksia käydä koululla.

Opetuksen järjestämisen kannalta oleellisen tiedon siirtyminen kouluun varmistetaan EsKo- tiedonsiirtopalaverissa. Kasvun ja oppimisen tuen asioihin liittyen teemme yhteistyötä perusopetuksen aluekoordinaattorien ja erityisopettajien kanssa. He vierailevat päiväkodeissa kouluun menoa edeltävän kevään aikana. Kaiken tämän yhteistyön tavoitteena on tehdä jokaisen lapsen koulun aloituksesta niin sujuvaa kuin mahdollista. Koulun alkamisen jälkeen esiopetuksen lastentarhanopettajat tapaavat 1. luokkien opettajia palautekeskustelun merkeissä syksyn aikana.

Kasvun ja oppimisen tuen myötä meillä on paljon yhteistyökumppaneita. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja käy lapsiryhmissä ja on mukana neuvotteluissa. Hän auttaa, neuvoa ja kouluttaa meitä kaikissa kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa. Lapset voivat käydä säännöllisesti puhe-, toiminta- tai fysioterapiassa tai terapeutit käyvät päiväkodilla. Terapeutit osallistuvat yleensä myös lapsia koskeviin neuvotteluihin. Lapsilla voi olla myös häntä hoitavia ja tutkivia sairaalatahoja. Hoitoa antavat tai lasta tutkivat sairaalat haluavat tietoa ja näkemystä varhaiskasvatuksen arjesta. Kasvattajat pyytävät tätä varten vanhemmilta luvan siirtää tietoa lapsikohtaisten kuvausten muodossa ja osallistuvat sairaalan järjestämiin palautekeskusteluihin. Tieto siitä, mitä yhteistyötahoja meillä mahdollisesti on, mitä tietoa saamme siirtää tai voimme odottaa on meille tärkeää.

Lapsen ja perheiden hyvinvointiin liittyvät kysymykset ja haasteet ovat joskus sellaisia, että teemme yhteistyötä perheneuvolan tai lastensuojelun kanssa. Perheneuvola tukee perhettä omalla tahollaan ja on tarvittaessa mukana lasta koskeissa suunnitelma- tai arviointikeskusteluissamme. Lastensuojelulaki velvoittaa mei-

tä varhaiskasvatuksen työntekijöitä kiinnittämään huomiota ja tekemään lastensuojeluilmoituksen, jos lapsen hyvinvoinnissa havaitaan epäkohtia tai puutteita. Päivähoidon kasvattajia voidaan kutsua mukaan lastensuojelun alkukartoituspalaveriin. Yhteistyö lastensuojelun kanssa voi olla myös konsultaatiotukea.

Toimivan yhteistyön perustana on avoin keskustelu ja molemminpuolinen kunnioitus ja luottamus. Siksi otamme vanhempien kanssa puheeksi kaiken, niin ilot kuin huolet. Teemme yhdessä työtä, jolla on sama tavoite: hyvinvoiva lapsi.

Vantaa

Sivistystoimi, Varhaiskasvatus
Louhelan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Louhelan päiväkoti
Eräkuja 3, 01600 Vantaa
puh: 09- 83935186